

Семінарське заняття №6

Тема: Проблематика людського існування в сучасній зарубіжній філософії.

1. Воля як універсальна стихія і субстанція людського буття у «Філософії життя»

Філософія життя — напрямок, що зосереджується на феномені життя як центральній категорії буття. Представники цього напряму, такі як Фрідріх Ніцше, Анрі Бергсон і Вільгельм Дільтей, розглядають волю як універсальну силу, що визначає сенс людського існування.

- **Фрідріх Ніцше:** У його концепції «воля до влади» є фундаментальною рушійною силою, яка керує всіма аспектами життя. Ніцше бачить волю як джерело творчості, самоподолання і розвитку.
- **Анрі Бергсон:** Відзначав інтуїтивну природу життєвого пориву (*élan vital*), який є основою еволюції та творчого становлення.
- **Вільгельм Дільтей:** Наголошував на історичній і культурній зумовленості життя, де воля є основою людського досвіду і саморозуміння.

Воля в цьому контексті постає як універсальна стихія, яка рухає людське існування, спрямовуючи його до самореалізації.

2. Природа і сутнісні виміри буття людини в філософії фройдизму та неофройдизму

Фройдизм і неофройдизм акцентують увагу на несвідомих аспектах людського існування.

- **Зигмунд Фройд:**
 - Основу людського буття складає боротьба між *Ід* (несвідомими інстинктами), *Его* (свідомістю) і *Супер-Его* (моральними нормами).
 - Людське буття визначається внутрішніми конфліктами між бажаннями і соціальними нормами.
 - Фройд досліджував природу сексуальних і агресивних інстинктів, які впливають на поведінку та світогляд.
- **Неофройдизм (Карл Юнг, Еріх Фромм, Карен Хорні):**
 - Юнг вводить поняття колективного несвідомого, де людське буття визначається архетипами.
 - Фромм зосереджується на соціально-психологічних аспектах. Він вважає, що людина прагне до свободи, але водночас боїться її.
 - Хорні досліджує вплив соціального середовища на розвиток особистості та формування невротичних установок.

3. Тема трагізму та абсурдності людського існування, свободи та відповідальності людини в екзистенціальній філософії

Екзистенціалізм розглядає питання свободи, відповідальності, вибору та абсурдності людського буття.

- **Жан-Поль Сартр:**

- Вважає, що існування передує сутності, тобто людина спочатку існує, а потім визначає себе через вибір.
- Свобода є абсолютною, але вона тягне за собою повну відповідальність за свої дії.
- Трагізм людського існування полягає в усвідомленні цієї відповідальності.

- **Альбер Камю:**

- Виводить ідею абсурду, де життя позбавлене об'єктивного сенсу, але людина має знайти в ньому власний смисл.
- Камю підкреслює, що, незважаючи на абсурдність буття, людина повинна протистояти безнадії та створювати свій сенс.

- **Мартін Гайдеггер:**

- Аналізує феномен смерті як найважливіший аспект людського буття.
- Свобода в екзистенціальному сенсі є здатністю приймати свою «буттєву скінченність».

4. Феноменологія та герменевтика в культурі XX-XXI ст.: співвідношення підходів в межах парадигми гуманітарного знання

Феноменологія та герменевтика є ключовими методологічними підходами сучасної філософії.

- **Феноменологія (Едмунд Гуссерль):**

- Головна мета — повернення «до самих речей», тобто до безпосереднього досвіду.
- Гуссерль наголошує на інтенціональності свідомості, де кожен акт свідомості спрямований на певний об'єкт.

- **Герменевтика (Мартін Гайдеггер, Ганс-Георг Гадамер):**

- Гайдеггер переносить герменевтику на онтологічний рівень, досліджуючи буття людини через розуміння.
- Гадамер акцентує на діалозі між текстом і читачем, де розуміння є історично зумовленим процесом.

Ці підходи співвідносяться через прагнення зрозуміти смисли, які створює людина в процесі культурної діяльності.

5. Переосмислення проблематики людського існування в філософії постмодернізму

Постмодернізм ставить під сумнів традиційні онтологічні та епістемологічні засади.

- **Жан-Франсуа Ліотар:**

- Заявляє про «кінець великих наративів» — загальних пояснювальних систем (релігія, наука, ідеологія).
- Підкреслює фрагментарність та множинність істин у сучасному світі.

- **Мішель Фуко:**

- Досліджує взаємозв'язок знання і влади, де знання є інструментом контролю.
- Фуко звертає увагу на те, як суспільство створює «нормальність» і маргіналізує окремі форми буття.

- **Жак Дерріда:**

- Розробляє концепцію деконструкції, яка ставить під сумнів сталість значень і текстів.
- Буття розуміється як нескінченна гра смислів і знаків.

Постмодернізм пропонує нове осмислення людського існування, де істина відносна, а реальність — соціально сконструйована.